

บทที่ 17

การเพิ่มโทษ และการลดโทษ

การเพิ่มโทษ และการลดโทษนี้ ใ้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่มาตรา 51 ถึงมาตรา 54 ซึ่งใ้มีบัญญัติถึงวิธีเพิ่มโทษ และวิธีลดโทษไว้ว่า จะเพิ่มโทษ หรือลดโทษอย่างไร แต่ก่อนที่เราจะเรียนรู้ถึงวิธีการเพิ่มโทษ และวิธีการลดโทษต่อไป เราก้จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงสาเหตุของการเพิ่มโทษ และสาเหตุแห่งการลดโทษเสียก่อน เพราะสิ่งใดก็ตามจะเกิดขึ้นได้ก็เนื่องจากเหตุ การเพิ่มโทษ และการลดโทษก็เช่นเดียวกัน ก็จะต้องมีเหตุที่จะเพิ่ม หรือจะต้องมีเหตุที่จะลด เหตุที่ จะเพิ่มโทษนี้ ใ้มีบัญญัติไว้ในหมวด 8 ว่าด้วยการกระทำความผิดอีก ส่วนเหตุที่จะลดโทษนี้ ก็ใ้มี บัญญัติไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยความรับผิดชอบในทางอาญา

เหตุที่จะเพิ่มโทษ

ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หากไปกระทำความผิดอีก ก็อาจจะถูกเพิ่มโทษได้ เพราะศาลถือว่า บุคคลเหล่านี้ไม่รู้จักเข็ดหลาบ ควรจะเพิ่มโทษให้หนักขึ้นจะได้ไม่กล้าไปกระทำ - ความผิดอีก

การเพิ่มโทษนั้น บางกรณีศาลอาจเพิ่มจากระวางโทษ หรือบางกรณีอาจเพิ่มจากโทษ ที่จะลงก็ได้ เช่น การเพิ่มโทษจากระวางโทษตามมาตรา 191 วรรคท้าย ส่วนการเพิ่มโทษจากโทษ ที่จะลงมีบัญญัติไว้ในมาตรา 92 และมาตรา 93

ระวางโทษคืออะไร ?

ระวางโทษ หมายถึง อัตราโทษ หรือมาตราส่วนโทษ เช่น กระทำความผิดตามมาตรา นั้น ๆ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่.....ปี ถึง.....ปี และปรับตั้งแต่.....บาท ถึงบาท, หรือกระทำความผิดตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน.....ปี และปรับไม่เกิน.....บาท (กฎหมาย 250 และมาตรา 334)

ส่วนโทษที่จะลง หมายถึง ปริมาณโทษที่ศาลกำหนดว่าจะลงแก่จำเลยในปริมาณเท่าใด โดยศาลกำหนดจากระวางโทษ หรือกำหนดจากมาตราส่วนโทษ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท ศาลอาจจะลงโทษจำคุกจำเลยเพียง-

หนึ่งปีก็ได้ ส่วนโทษปรับจะไม่ลงก็ได้ เพราะมาตรา 20 วางหลักไว้ว่า ความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำคุก และปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงโทษจำคุกก็ได้ หรือความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 362 มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลอาจจะลงโทษปรับอย่างเด็ดขาดเป็นเงิน 500 บาท ก็ได้ เพราะไม่เกิน 2,000 บาท ทั้งนี้ จำนวน 1 ปีก็ได้ หรือจำนวนค่าปรับ 500 บาทก็ได้ ถือว่าเป็นโทษที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และฐานบุกรุกตามลำพัง

วิธีการเพิ่มโทษจากระวางโทษ หรือมาตราส่วนโทษ

ศาลต้องคิดเพิ่มโทษจากโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เช่น กฎหมายกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงหกปี ถ้าต้องการเพิ่มมาตราส่วนโทษเป็นหนึ่งในสามก็เป็นการเพิ่มโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงสองปี เมื่อรวมกับโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ก็เป็นโทษจำคุกตั้งแต่แปดเดือนถึงแปดปี โดยเรามีวิธีคิดง่าย ๆ ดังนี้

1. ทั้งระวางโทษลงไปคือ 6 เดือน ถึง 6 ปี
2. เมื่อต้องการเพิ่มมาตราส่วนโทษเป็น 1 ใน 3 ก็นำ $\frac{1}{3}$ ไปหาร 6 เดือน กับ 6 ปี ผลลัพธ์ก็จะได้ 2 เดือน กับ 2 ปี
3. เอา 2 เดือน กับ 2 ปี ไปบวกกับระวางโทษเดิมก็จะเป็นระวางโทษใหม่ คือ 8 เดือน ถึง 8 ปี
4. เมื่อศาลจะลงโทษ ศาลก็จะใช้ดุลพินิจลงโทษในระหว่างอัตราโทษจำคุก 8 เดือน ถึง 8 ปี ตามความหมายสมกับตัวผู้กระทำความผิด

วิธีการลดโทษจากระวางโทษ หรือมาตราส่วนโทษ

ศาลก็มีวิธีคิดเช่นเกี่ยวกับการเพิ่มโทษจากระวางโทษ หรือมาตราส่วนโทษ เช่น โทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 6 ปี ถ้าจะลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง โทษที่ลดก็คือ จำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 3 ปี เมื่อหักกับโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็เหลือโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 3 ปี และศาลก็ใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยในระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 3 ปี นี้

วิธีการเพิ่มโทษ และการลดโทษ จากโทษที่จะลง (ม. 54)

การเพิ่มโทษ หรือการลด จากโทษที่จะลง จะต้องคำนึงการดังนี้

1. ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงก่อนแล้วศาลจึงเพิ่ม หรือลดโทษ เช่น พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานลักทรัพย์ โหล่งโทษจำคุกจำเลยหกเดือน เพิ่มโทษจำเลยอีกหนึ่งในสาม ก็เพิ่มโทษจำเลยอีก 2 เดือน รวมเป็น 8 เดือน หรือถ้าจะลดโทษจำเลย 1 ใน 3 ก็ลดโทษจำเลย 2 เดือน เหลือจำคุก 4 เดือน

2. ในกรณีที่มีทั้งการเพิ่ม และการลด กฎหมายบังคับว่า ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ข้อนี้สำคัญมาก เพราะถ้าคิดลดก่อนแล้วจึงเพิ่ม ผลลัพธ์ที่ได้อาจแตกต่างกัน

ตัวอย่าง ถ้าศาลลงโทษจำคุก 6 เดือน เพิ่มโทษ 1 ใน 3 เป็นจำคุกจำเลย 8 เดือน ลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่ง เป็นจำคุกจำเลย 4 เดือน แต่ถ้านักศึกษาคิดลดก่อนแล้วจึงเพิ่มโทษในภายหลัง ผลลัพธ์อาจจะแตกต่างกัน เช่น ศาลลงโทษจำคุกจำเลย 4 ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง และลดโทษกึ่งหนึ่ง ศาลต้องเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งก่อน เป็นจำคุก 6 ปี ทอมารลดกึ่งหนึ่งจะเหลือโทษจำคุกเพียง 3 ปี เท่านั้น แต่ถ้านักศึกษาคิดลดก่อน ผลลัพธ์จะทำให้จำเลยติดคุก 4 ปี คือ ทามตัวอย่างเดิม สมมุติว่า จำเลยถูกลงโทษจำคุก 4 ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง และลดโทษกึ่งหนึ่ง นักศึกษาคิดลดก่อนเป็นจำคุก 2 ปี ทอมานักศึกษามาเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งเป็นจำคุก 4 ปี จะเห็นว่า ถ้านักศึกษาคิดลดก่อนแล้วจึงเพิ่ม ผลลัพธ์จะแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลร้ายแก่ตัวจำเลย มาตรา 54 จึงต้องกำหนดไว้ในเพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น

3. ในกรณีที่มีทั้งการเพิ่ม และการลดโทษที่จะลง ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับ หรือมากกว่าส่วนของการลด และศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้ เช่น จำคุกจำเลย 20 ปี จะต้องเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง แล้วลดโทษหนึ่งในสาม กรณีนี้ส่วนของการเพิ่มมากกว่าส่วนของการลด ถ้าศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้ คือให้จำคุกจำเลย 20 ปีก็ได้ อีกกรณีหนึ่ง ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับส่วนของการลด เช่น ลงโทษจำคุก 20 ปี เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง และลดโทษกึ่งหนึ่ง ศาลอาจจะไม่เพิ่ม หรือลดก็ได้

เหตุที่จะลบกโทษ

เหตุที่จะลบกโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยทั่วไปมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. เหตุบรรเทาโทษ ตามมาตรา 78 ซึ่งบัญญัติว่า " เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะไต่มีการเพิ่ม หรือการลบกโทษ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควร จะลบกโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ "

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โศกเศร้าเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาก่อน รู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุกโทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาล เห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน "

จากบทบัญญัติมาตรา 78 นี้ ศาลใช้ดุลพินิจลบกโทษได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด

2. เหตุที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก หรือเยาวชน ที่มีอายุกว่า 14 ปี แต่ยังไม่เกิน 17 ปี จากพวกหนึ่ง ซึ่งศาลลบกโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงกึ่งหนึ่ง (ตามมาตรา 75) กับผู้ที่มีอายุกว่า 17 ปี แต่ยังไม่เกิน 20 ปี อีกจำพวกหนึ่ง ซึ่งศาลมีอำนาจลดหรือไม่ลดมาตราส่วนโทษให้ก็ได้ ถ้าเห็นสมควรลด จะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งก็ได้ (ตามมาตรา 76)

3. เหตุอื่น ๆ เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญา ซึ่งกฎหมายเก่าเรียกว่า เหตุอันควรลดหย่อนผ่อนอาญา เช่น ตามมาตรา 62 วรรคแรก มาตรา 64 มาตรา 65 วรรคสอง มาตรา 66 มาตรา 69 มาตรา 71 วรรคท้าย และมาตรา 72

ส่วนการพยายามกระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ไม่ใช่เรื่องลบกโทษ แต่เป็นความผิดที่กฎหมายให้แบ่งโทษจากความผิดสำเร็จลงมา จึงมีลักษณะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ จึงไม่ใช่เหตุที่จะลบกโทษ แต่เป็นการลงโทษตามอัตราส่วนโทษที่กฎหมายกำหนดไว้

ความหมายที่กำหนดใหม่ให้การเพิ่มโทษ มีอยู่ 2 ประการ

1. เพื่อให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดซึ่งไม่ใช่คนหลวม แต่โทษนี้จะสูงกว่าอัตราโทษชั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้
2. เพื่อให้ตัวผู้กระทำความผิดรู้สึกหนักว่า ถ้ากระทำความผิดอีกจะถูกเพิ่มโทษซึ่งจะทำให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุกมาแล้วไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก¹

ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดกรณีเพิ่มโทษไว้ 2 กรณี คือ

1. กรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสาม
2. กรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง

กรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสามมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ตามมาตรา 92)

1. ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก
2. ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างใด ๆ อีก ในระหว่างที่ยังต้องรับโทษจำคุกอยู่ หรือภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ
3. ความผิดครั้งหลัง ศาลพิพากษาลงโทษถึงจำคุก
4. ผู้กระทำความผิดต้องมีอายุเกิน 17 ปีแล้ว และต้องมิใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ (มาตรา 94)

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว 4 ข้อแล้ว ศาลมีอำนาจเพิ่มโทษผู้หนึ่งหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดไว้

กรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ตามมาตรา 93)

1. ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน ในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 93 (1) - (13)
2. ผู้นั้นได้กระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกตามที่ระบุไว้ในมาตรา 93 โดยกระทำในระหว่างที่ยังต้องรับโทษจำคุกอยู่ หรือกระทำภายใน 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ

¹ กร. หยุต แสงอุทัย

3. ความผิดปกติซึ่งซ้ำในอนุมาตราเดียวกับครั้งแรก และศาลพิพากษาลงโทษถึงจำคุก

4. ผู้กระทำความผิดต้องมีอายุเกิน 17 ปี แล้วทั้งสองครั้ง (ตามมาตรา 94) ส่วนความผิดหูโธษ และความผิดโดยประมาท ย่อมเห็นได้ในตัวตามมาตรา 93 ว่า ไม่มีความผิดถึงกล่าวรวมอยู่เลย จึงเป็นช้อยกเว้นอยู่ในตัว

เมื่อครบหลักเกณฑ์ดังกล่าว 4 ข้อ ข้างบนนี้แล้ว ผู้นี้ก็จะถูกเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

ข้อแตกต่างของเกณฑ์การเพิ่มโทษหนึ่งในสาม กับเกณฑ์ของการเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง ดังต่อไปนี้¹

1. ในกรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสามนั้น ผู้กระทำความผิดต้องได้กระทำความผิดในระหว่างที่ยังต้องรับโทษ หรือภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ แต่ในกรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งนั้น ผู้กระทำความผิดต้องได้กระทำความผิดในระหว่างที่ยังต้องรับโทษ หรือภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ

2. ในกรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสามนั้น ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำครั้งแรก และครั้งหลังอาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญานี้ หรือตามพระราชบัญญัติอื่นก็ได้ (เว้นแต่จะเป็นความผิดที่ไต่กระทำโดยประมาท ความผิดหูโธษ หรือความผิดที่ไต่กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกิน 17 ปี) แต่ในกรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งนั้น ต้องได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่ได้จำแนกไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ของมาตรา 93 ซ้ำในอนุมาตราเดียวกัน

3. ในกรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสามไม่จำกัดว่า ความผิดครั้งแรกต้องลงโทษจำคุกมีกำหนดเท่าใด แต่ในกรณีเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งนั้น ความผิดครั้งแรกต้องเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน

ตัวอย่าง กรณีเพิ่มโทษหนึ่งในสาม

1. นายคำกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลลงโทษจำคุก 2 ปี นายคำรับโทษจำคุกได้ 1 ปี กับ 8 เดือน ก็ออกมา เพราะได้รับพระราชทานอภัยโทษ ต่อมาอีก 6 เดือน นายคำก็ยิงนายชวาทาย ศาลลงโทษจำคุกนายคำ 15 ปี ดังนี้ ศาลอาจเพิ่มโทษนายคำได้หนึ่งในสาม คือเพิ่มอีก 5 ปี รวมโทษจำคุกนายคำทั้งหมด 20 ปี

¹ กร. หยุค แสงอุทัย

2. นายคำกระทำความผิดฐานฉ้อโกงคนตายโดยประมาท ศาลลงโทษจำคุก 5 ปี ในระหว่างรับโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำ นายคำได้ไขข้อข้องใจแก่ทนายความ ผู้คุมปากเจ็บสาหัส ศาลลงโทษจำคุกนายคำในคดีหลังนี้ 10 ปี ศาลจะเพิ่มโทษนายคำอีกหนึ่งในสามคืนหรือไม่ (แนวคำตอบ ศาลจะเพิ่มโทษนายคำอีกหนึ่งในสามคืนไม่ได้ เพราะความมาตรา 94 บัญญัติว่า " ความผิดอันใด - กระทำโดยประมาท ความผิดหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่อายุยังไม่เกิน สิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำให้ครั้งก่อน หรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ ความความในหมวดนี้ " ตามตัวอย่างในข้อ 2 นี้ ความผิดที่นายคำกระทำความผิดครั้งแรกเป็นความผิด ที่กระทำโดยประมาท ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้ ศาลจึงไม่มี - อำนาจเพิ่มโทษนายคำหนึ่งในสาม

3. นายคำกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายชว ความมาตรา 295 ศาลลงโทษจำคุก 6 เดือน นายคำพ้นโทษจำคุกแล้ว ได้ไปกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นายแดง ศาลลงโทษจำคุก 6 เดือน ศาลจะเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกหนึ่งในสามคืนหรือไม่ (แนวคำตอบ ได้ เพราะเข้าเกณฑ์ความมาตรา 92 คือ นายคำต้องคำพิพากษามาถึงที่สุดโทษจำคุก นายคำได้กระทำความผิดอย่างใด ๆ อีกเมื่อพ้นโทษจำคุกไปแล้ว ภายในระยะเวลา 5 ปี และความผิดครั้งหลัง ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกนายคำ)

4. นายคำกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 6 เดือน แต่ให้รอกการลงโทษไว้ก่อนตามมาตรา 56 ในระหว่างที่รอกการลงโทษอยู่นั้น นายคำได้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายชว ศาลลงโทษจำคุก 1 ปี ศาลจะเพิ่มโทษนายคำอีกหนึ่งในสามคืนหรือไม่ (แนวคำตอบ ไม่ได้ เพราะความมาตรา 92 ศาลจะเพิ่มโทษไว้ก่อนเมื่อ ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในระหว่างที่ยังรับโทษจำคุกอยู่ หรือภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษจำคุก แต่หากมีปัญหานี้ นายคำยังไม่เคยรับโทษจำคุกเลย เพราะในคดีแรก ศาลเพียงแต่รอกการลงโทษไว้เท่านั้น ดังนั้น จึงจะเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกหนึ่งในสามคืนไม่ได้

5. นายคำอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ได้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงเขียว อายุ 14 ปี ศาลลงโทษจำคุก 6 เดือน เมื่อพ้นโทษจำคุกแล้ว นายคำได้กระทำความผิดฐานมี - เสโรอื่นไว้เพื่อจำหน่าย ศาลลงโทษจำคุก 5 ปี ศาลจะเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกหนึ่งในสามปีหรือไม่ (แนวคำทอม ไม่ได้ เพราะนายคำกระทำความผิดครั้งแรกอายุยังไม่เกิน 17 ปี (ขณะกระทำความผิดครั้งแรกนายคำอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ซึ่งยังไม่เกิน 17 ปี) ตามมาตรา 94 ความผิดที่ - ผู้กระทำโทษในขณะอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะโทษก่อนหรือหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความหมายในหมวดนี้ ดังนั้น ศาลจึงจะเพิ่มโทษนายคำไม่ได้)

ตัวอย่าง กรณีที่ศาลเพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง

1. นายคำกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลลงโทษจำคุกนายคำ 1 ปี นายคำพ้นโทษจำคุกแล้ว 1 ปี จึงมากระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ศาลลงโทษจำคุก 10 ปี ศาลจะเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกกึ่งหนึ่งปีหรือไม่ (แนวคำทอม ศาลเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกกึ่งหนึ่งปีได้ เพราะนายคำได้กระทำความผิดครั้งแรกฐานลักทรัพย์ และศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 1 ปี ต่อมาเมื่อพ้นโทษแล้ว นายคำได้มากระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ โดยที่ยังอยู่ภายในระยะเวลา 3 ปี ถือได้ว่าได้กระทำซ้ำตามอนุมาตรา 13 เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกฐานปล้นทรัพย์ ศาลจึงมีอำนาจเพิ่มโทษจำคุกนายคำได้อีกกึ่งหนึ่ง)

2. นายคำได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 6 เดือน เมื่อพ้นโทษจำคุกแล้ว 1 ปี นายคำได้มากระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายขาว จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 1 ปี ศาลจะเพิ่มโทษจำคุกนายคำอีกกึ่งหนึ่งปีหรือไม่ (แนวคำทอม ไม่ได้ เพราะว่านายคำไม่ได้กระทำความผิดซ้ำในอนุมาตราเดียวกันตามมาตรา 93)

การเพิ่มโทษจำคุกตลอดชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 51 บัญญัติว่า " ในการเพิ่มโทษมิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต ในการคำนวณการเพิ่มโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุก - ห้าสิบปี "

จากบทบัญญัติมาตรา 51 นี้ จะเห็นได้ว่า ในการเพิ่มโทษนั้น จะเพิ่มโทษจำเลยขึ้นถึงประหารชีวิตไม่ได้ ส่วนการเพิ่มโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุกห้าสิบปีก่อน

การลดโทษจำคุกตลอดชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 53 บัญญัติว่า " ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลงให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุกหาสิบปี "

จากบทบัญญัติมาตรา 53 นี้ ก็เช่นเดียวกับมาตรา 52 ในเรื่องการเพิ่มโทษจำคุก - ตลอดชีวิต คือต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกหาสิบปีก่อน แล้วจึงลดโทษ

การลดโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 52 บัญญัติว่า " ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลง ให้ลดกึ่งต่อไป "

1. ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต
2. ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกกึ่งแคยสิบห้าปี ถึงห้าสิบปี "

จากบทบัญญัติของมาตรา 52 นี้ จะเห็นได้ว่า การลดโทษประหารชีวิตนี้มีอยู่ 2 กรณี คือ ลดหนึ่งในสาม กับลดกึ่งหนึ่ง จึงทำให้เกิดปัญหาว่า ถ้าจะลดสองในสามของโทษประหารชีวิต จะมีวิธีลดกันอย่างไร เช่น การฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำการตามหน้าที่ มีโทษสถานเดียว คือ ประหารชีวิต ตามมาตรา 289 ดังนั้น ถ้านาย ก. ฆ่าให้นาย ข. ไปฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ แก่นาย ข. กลับใจไม่ฆ่า ทั้งนี้ นาย ก. ผู้ใช้ก็องค์ได้มีโทษหนึ่งในสามของโทษประหารชีวิต (ตามมาตรา 84) นั่นก็หมายความว่า ลดโทษให้นาย ก. สองในสามของโทษประหารชีวิต ซึ่งมีปัญหาว่าควรจะลงโทษนาย ก. เท่าใดจึงจะถูกตามหลักกฎหมาย เรื่องนี้ เป็นปัญหาค่อนข้างยากเกินไป สำหรับนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มเรียน และมีวิธีคิดสับสน ผู้เขียนจึงไม่ได้นำมากล่าวไว้ในที่นี้